

POSTANOWIENIE

16 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 16 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości D. spółki akcyjnej
w K.
przeciwko C. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
w K.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,
na skutek skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości D. spółki akcyjnej
w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 5 marca 2024 r., I ACa 2661/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od syndyka masy upadłości D. spółki akcyjnej w K. na rzecz C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia syndykowi masy upadłości D. spółce akcyjnej w K. do dnia zapłaty.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 5 marca 2024 r. powód wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Jego zdaniem oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z naruszenia:

1) art. 187, art. 321, art. 378 § 1 i art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., gdyż Sąd Apelacyjny, choć w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zawarł określone spostrzeżenia dotyczące orzecznictwa i wykładni określonych przepisów, to realnie nie rozważył istotny sprawy, gdyż nie stosował określonych przepisów, których wykładnię zrekonstruował, a co więcej pominął przy wyrokowaniu takie regulacje jak art. 528 k.c.;

2) art. 368 § 1 art. 378 § 1, art. 387 § 2¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., gdyż z uzasadnienia wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny nie rozważył i nie odniósł się do wszystkich zarzutów apelacji, co w następstwie skutkowało naruszeniem zbadania stosowania w sprawie określonych przepisów prawa materialnego;

3) art. 368 § 1, art. 378 § 1, art. 387 § 2¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., gdyż wyrok jest do tego stopnia sprzeczny wewnętrznie, że nie sposób zrekonstruować jakie przepisy prawa materialnego i związane z nimi oceny oraz ustalenia skutkowały określonym kierunkiem rozstrzygnięcia;

4) art. 527 § 1, 2 i 4 oraz art. 528 k.c., gdyż nawet przy pominięciu uchybień procesowych Sąd Apelacyjny w sposób niewłaściwy zastosował przepisy prawa materialnego, w tym przez pominięcie ich stosowania;

5) art. 378 i art. 382 k.p.c., gdyż Sąd Apelacyjny zignorował i konsekwentnie pomijał ustalony w sprawie stan faktyczny i orzekał wbrew ustalonemu stanowi faktycznemu.

Powód wskazał, że wyrok jest w sposób oczywisty sprzeczny wewnętrznie, a dodatkowo zawarte w nim rozważania sprowadzają się do akceptacji i dopuszczenia wartościowania sytuacji wierzycieli i ich zaspokajania w drodze *datio in solutum*, pomimo że dokonywana czynność nie ma dla dłużnika charakteru ratunkowej (nie ma charakteru kredytu ratunkowego), w sytuacji gdy zaspokajana

jest historyczna płatność, a czynność nie służy zabezpieczeniu zapłaty za przyszłe świadczenie osoby trzeciej, które dłużnik ma dopiero otrzymać. Tym samym postrzeganie instytucji skargi pauliańskiej w sposób zaprezentowany przez Sąd Apelacyjny sprowadza się do zgody na uprzywilejowanie jednego wierzyciela względem innych.

Podniósł ponadto, że w badanej sprawie czynność pod tytułem darmym zabezpieczyła zapłatę historycznych zobowiązań pozwanego świadczącego na rzecz dłużnika usługi informatyczne i pozostającego z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, a Sąd Apelacyjny przyjął, że pozwany (mający dostęp do systemów komputerowych dłużnika) nie miał wiedzy o działaniu przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, co uzasadniało oddalenie powództwa, chociaż przesłanka ta nie miała znaczenia na gruncie art. 528 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podzielanym przez doktrynę, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka będzie miała miejsce tylko wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły zarzucane uchybienia, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione

we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka prawnego. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec od razu - bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia wnikliwych badań lub dociekań. Innymi słowy, podnoszone uchybienia muszą mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka - już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. m.in. postanowienia SN: z 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06; z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09; z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18; z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, z 28 stycznia 2022 r., I CSK 584/22; z 7 czerwca 2023 r., I CSK 742/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1673/23).

Skarżący nie przedstawił przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu.

Zaprezentowane przez powoda obszerne uzasadnienie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. stanowi w istocie prezentację własnego oglądu sprawy i polemikę z argumentacją przedstawioną przez Sąd Apelacyjny, a sposób prezentacji zarzutów nadaje mu charakter uzasadnienia właściwego dla podstaw skargi kasacyjnej. Tym samym wymaga dokonania wnikliwej i pogłębionej analizy wniesionego środka prawnego – zbliżonej do jego rozpoznania, co na etapie przedsądu jest niedopuszczalne (zob. postanowienie SN z 15 marca 2022 r., I CSK 4518/22).

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje przy tym, że powtórzono w nim - w znacznej mierze – argumentację przytoczoną przy uzasadnieniu podstaw kasacyjnych i tym samym, że zmierza ono do wykazania zasadności podniesionych zarzutów, a nie – co jest niezbędne przy podstawie kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - oczywistości naruszenia prawa, która powinna być dostrzegalna nawet przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia SN: z 25 kwietnia 2022 r., I CSK 383/22, i z 15 września 2022 r., I CSK 1021/22).

Zauważyć także należy, że z uzasadnienia tego wynika, że celem powoda jest podważenia ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Apelacyjny,

a sprowadzających się do przyjęcia, że pozwany nie wiedział i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mógł w okolicznościach niniejszej sprawy wiedzieć, że dłużnik działał obiektywnie z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Z unormowaniem tym koresponduje art. 398³ § 3 k.p.c., stosownie do którego podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. W konsekwencji, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno zawierać taką argumentację, która wspierałaby tezę o rażącym naruszeniu prawa - co umożliwiłoby uznanie skargi za oczywiście uzasadnioną, ale w ustalonym przez sąd drugiej instancji stanie faktycznym.

Jak zostało to już wyjaśnione ograniczenia kognicji Sądu Najwyższego sprawiają, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (podobnie jak o uznaniu jej zasadności) nie mogą przesądzać zarzuty, których istota - niezależnie od ujęcia jako zarzutu naruszenia prawa procesowego lub materialnego - sprowadza się do kwestionowania czy też polemizowania z ustaleniami faktycznymi będącymi podstawą dla wydania przez sąd drugiej instancji zaskarżonego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 26 września 2023 r., I CSK 4541/22).

Uzupełniając zauważyć należy, że Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że bezpośrednią przyczyną zawarcia przedmiotowej umowy z pozwanym była konieczność zapewnienia kompleksowej obsługi komputerowej, warunkującej kontynuowanie działalności gospodarczej. D. działał zatem w przekonaniu, że umowa zapewni dalsze kontynuowanie działalności gospodarczej w ramach postępowania restrukturyzacyjnego, które pozwoli na uniknięcie ogłoszenia upadłości. W konsekwencji, Sąd drugiej instancji przyjął, że umowy było uzasadnione ekonomicznie i nie było dowolnym wyborem co do zaspokojenia jednego z wierzycieli, kosztem innych. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku powołano się przy tym na wyroki Sądu Najwyższego z 23 lutego 2022 r., II CSKP 199/22 oraz z 3 marca 2017 r., w których wskazano, że między niewypłacalnością

dłużnika a podjęciem przez niego czynności prawnej musi zachodzić zależność ujmowana jako związek przyczynowy a zakresem zastosowania skargi pauliańskiej nie są objęte co do zasady czynności stanowiące wykonanie zobowiązania dokonane przez dłużnika z jednym z wierzycieli, choćby prowadziły do pokrzywdzenia wierzycieli. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powołuje się natomiast na istnienie tego rodzaju związku przyczynowego. Ponadto należy wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono stanowisko, że zapłata wymagalnego długu nie może być uznana za czynność fraudacyjną względem pozostałych wierzycieli, gdyż dłużnik spełniając świadczenie dokonuje tego, co nakazuje mu porządek prawny i trudno czynić mu w związku z tym zarzut (zob. wyrok SN z 10 lutego 2021 r., I CSKP 33/21).

W konsekwencji skarżący nie wykazał uchybienia przepisom prawa materialnego o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania.

Natomiast odnośnie do naruszenia wskazywanych we wniosku przepisów prawa procesowego, pomijając nawet jego lakoniczne uzasadnienie w tym zakresie, skarżący nie wykazał ich związku z rozstrzygnięciem sprawy. Zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa stanowiskiem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z wystąpieniem przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. np. postanowienie SN z 1 grudnia 2023 r., I CSK 5300/22 i przywołane tam orzecznictwo).

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Maciej Kowalski

(a.z.)

[a.ł]